

Ο Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος σε συζήτηση στο συνέδριο του ECONOMIST για την ψηφιακή αθανασία

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως](#)

Ο «Χ» επιστρέφει στο σπίτι του από το γραφείο και αίφνης βλέπει τον πατέρα του να κάθεται στο σαλόνι. Ο πατέρας σηκώνεται από τον καναπέ και ρωτάει τον γιο πώς ήταν η μέρα του στη δουλειά. Λίγο αργότερα, η μητέρα του «Χ» εμφανίζεται στον ίδιο χώρο. Συνομιλεί με τον σύζυγό της και αρχίζουν να διαφωνούν έντονα για κάτι, σε σημείο που αμφότεροι υψώνουν τον τόνο της φωνής τους.

Όλα αυτά δεν θα ήταν εξωπραγματικά, αν οι δύο γονείς του «Χ» βρίσκονταν εν ζωή. Η πραγματικότητα είναι όμως πως έχουν αμφότεροι πεθάνει πριν από χρόνια. Το παραπάνω -φανταστικό- σενάριο δεν βρίσκεται πλέον μακριά από τον ενεστώτα, χάρη στην Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ). Μπορεί ολογράμματα νεκρών προσώπων, όπως αυτά που περιγράφονται παραπάνω, να μην υφίστανται ακόμα, αλλά ήδη σχεδιάζονται. Την ίδια στιγμή, τα λεγόμενα «ghost bots» ή «death bots», δηλαδή τα ρομπότ διαλόγου (chatbots), τα οποία προσομοιώνουν αγαπημένους

ανθρώπους που έχουν φύγει από τη ζωή, διαρκώς πληθαίνουν.

Η ψηφιακή αθανασία είναι κάτι που έχει αρχίσει να συμβαίνει στην πράξη, δημιουργώντας ήδη μια αγορά πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ παγκοσμίως. Το θέμα της ψηφιακής μετέπειτα ζωής βρέθηκε στο επίκεντρο συνεδρίας του 28th Annual Economist Government Roundtable, που πραγματοποιείται στο Λαγονήσι.

«Υπάρχει μια εφαρμογή, το “You, only virtual”, στην οποία μπορούμε να πληρώνουμε μηνιαία συνδρομή, προκειμένου να καταγράφει όλες μας τις επικοινωνίες με αγαπημένους μας και να έχει πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσής μας, ώστε με σταδιακή συσσώρευση δεδομένων να δημιουργηθεί σε βάθος χρόνου ένας ψηφιακός κλώνος μας με TN, ο οποίος θα εξακολουθεί να υπάρχει μετά τον θάνατό μας. Το σύνθημα της εταιρείας που δημιούργησε την εφαρμογή είναι “ποτέ δεν χρειάζεται να πεις αντίο”» επισήμανε ο λέκτορας σύγχρονης φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Alpen-Adria της Αυστρίας, Θεοφάνης Τάσης. Διευκρίνισε πως μιλάμε για μορφές TN οι οποίες θα μπορούν να επικοινωνούν μαζί μας και όποτε οι ίδιες το «θέλουν», με αποτέλεσμα ξαφνικά να λαμβάνουμε ένα μήνυμα, κλήση ή βίντεο από αγαπημένο πρόσωπο που έχουμε χάσει. Σε δεύτερη φάση, η εταιρεία θα προσπαθήσει να κατασκευάσει το ολόγραμμα που θα φέρνει τους νεκρούς γονείς μας στο καθιστικό μας.

Όπως επισήμανε ο κ. Τάσης, τα ερωτήματα που ανακύπτουν είναι πολλά. Για παράδειγμα, μπορούμε να διαγράψουμε και να βγάλουμε από τη ζωή μας έναν ψηφιακό κλώνο, που ένα αγαπημένο πρόσωπο δημιούργησε για εμάς πριν πεθάνει; Τι συμβαίνει όταν δύο ψηφιακοί κλώνοι αρχίζουν να λογομαχούν μπροστά μας μετά θάνατον και η όλη συνθήκη είναι πολύ ρεαλιστική; Επίσης, μπορούμε πραγματικά να ξεπεράσουμε το πένθος μας για κάποιον που πέθανε και να προχωρήσουμε, όταν συμβιώνουμε καθημερινά με έναν ψηφιακό κλώνο του; Και τελικά, πότε η θεραπευτική χρήση της TN γίνεται εξάρτηση από ένα ψηφιακό φάντασμα; «Όταν ρώτησα τη μητέρα μου αν θα ήθελε να έχει έναν ψηφιακό κλώνο για τα εγγόνια της όταν πεθάνει, μου απάντησε “όχι”. Κι όταν τη ρώτησα γιατί, μου είπε “γιατί προτιμώ να με θυμάστε”» επισήμανε ο κ.Τάσης.

Παρηγοριά ή τεχνητή παράταση του πένθους;

Αντίστοιχα ερωτήματα διατύπωσε και ο Μητροπολίτης Αλεξανδρούπολης, Τραϊανούπολης και Σαμοθράκης Άνθιμος. Επισήμανε ότι αντιλαμβάνεται πλήρως τον πόνο των ανθρώπων όταν χάνουν κάποιο αγαπημένο πρόσωπο και την επιθυμία τους να έχουν επικοινωνία μαζί του, καθώς αυτό είναι ένα πανανθρώπινο και διαιώνιο αίτημα: δεν θέλουμε να ζήσουμε μόνοι μας, χωρίς τον άνθρωπο που

αγαπάμε, επειδή έχει φύγει από τη ζωή. «Τώρα, η ΤΝ έρχεται και μας λέει ότι μπορεί να μας προσφέρει κάτι τέτοιο και εδώ αρχίζει ένας έντονος προβληματισμός (...) Η Ορθόδοξη Εκκλησία διδάσκει ότι ο άνθρωπος φτιάχθηκε από τον Θεό και ο Θεός του έδωσε τη δυνατότητα να δημιουργεί τα πάντα. Άρα, το να δημιουργούμε κάτι είναι καλό, είναι εντολή του Θεού, προκειμένου να συνεχίσουμε το δημιουργικό του έργο. Κάποια στιγμή, ο άνθρωπος φεύγει από αυτό τον κόσμο. Είναι σωστό και ηθικό να θέλουμε να τον κρατήσουμε κοντά μας με μια ψηφιακή απεικόνιση και εικονική πραγματικότητα; (...) Νομίζω ότι πρέπει να προχωρήσουμε σε ό,τι φέρει η ΤΝ, αλλά έχοντας πάντα ως κεντρικό σημείο του πολιτισμού και του τεχνολογικού στόχου μας την αξία του ανθρώπου, ενός ανθρώπου που χρειάζεται κάποια στιγμή να αναπαυτεί. Φοβάμαι -δεν ξέρω αν ισχύει, αλλά φοβάμαι- ότι μια τέτοια δυνατότητα (να συνομιλούμε με ένα πρόσωπο που δεν είναι εν ζωή), όσο και αν στην αρχή λειτουργήσει παρηγορητικά, ίσως επιμηκύνει τον πόνο και το πένθος, κάτι που στη χριστιανική εκκλησία προσπαθούμε να το κοντύνουμε και να βοηθήσουμε τον άνθρωπο που είναι στη ζωή να συνεχίσει, ελπίζοντας στην ανάσταση του αγαπημένου προσώπου. Να μην κατεδαφιστεί και εξουθενωθεί από έναν τάφο. Γι' αυτό και η Εκκλησία λέει ότι ο θάνατος είναι ύπνος και τα νεκροταφεία κοιμητήρια» εξήγησε ο κ.Ανθιμος.

Πρόσθεσε ότι οι άνθρωποι δεν είμαστε πλασμένοι για να πεθαίνουμε και για αυτό ανέκαθεν μας ενδιέφερε τι θα απογίνουμε μετά τον θάνατό μας. «Το ότι η ψυχή υπάρχει μετά τον θάνατο, το ήξεραν και οι αρχαίοι Έλληνες, ο Χριστός πρόσθεσε και τη σωματική ανάσταση, ώστε ο άνθρωπος να χαρεί την αιωνιότητα όχι μόνο ως ψυχή αλλά και ως σώμα, γιατί μια ψυχή χωρίς σώμα είναι φάντασμα και ένα σώμα χωρίς ψυχή είναι ένα πτώμα, που όσο και αν το αγαπώ, δεν το πλησιάζω, γιατί είναι κρύο. Στη Δευτέρα Παρουσία αυτά τα δύο θα ενωθούν και θα χαρούμε την αιωνιότητα. Αυτό δεν είναι για εμάς μια φιλοσοφική θεωρία αλλά το κύριο μήνυμα του Ευαγγελίου και θα είναι πραγματική ανάσταση σώματος, όχι εικονική. Την εικονική τη φοβάμαι, γιατί θα μπερδέψει τον άνθρωπο και θα τον βυθίσει σε ψευδαισθήσεις (...) Με αρκετές ψευδαισθήσεις ζούμε σε αυτό τον κόσμο, ας μην τις μεταφέρουμε και στην άλλη ζωή» είπε και εξέφρασε τον φόβο ότι πιθανώς θα αναπτυχθεί μια βιομηχανία άτεγκτη, που θα εμπορεύεται το ανθρώπινο πένθος. Ο κ.Ανθιμος διευκρίνισε πάντως πως αναμφίβολα η τεχνολογία είναι κάτι πολύ δυνατό και ωραίο, που θα ομορφύνει και θα διευκολύνει τη ζωή μας, αλλά από την άλλη «πρέπει να προσέξουμε για να μην βλαφτούμε από αυτό το δυναμικό γεγονός στη ζωή μας».

Το ανθρώπινο ρομπότ και η μεγάλη περιπέτεια της ελευθερίας με τίμημα τον θάνατο

Στο ερώτημα αν η Εκκλησία έχει καταλήξει σε συγκεκριμένες θέσεις ως προς τα όρια της ΤΝ και σε αυτό το πεδίο, απάντησε πως το θέμα βρίσκεται ακόμα υπό συζήτηση. «Δεν έχουμε φτάσει σε ένα αποτέλεσμα, γίνονται συζητήσεις και με τη ρωμαιοκαθολική και τις προτεσταντικές Εκκλησίες, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε από κοινού ένα γεγονός, που ούτως ή άλλως θα είναι ενιαίο. Το έργο το έχουμε κατά κάποιο τρόπο ξαναδεί. Στην Αγία Γραφή ο Θεός δημιουργεί ένα ρομπότ, έχει μπροστά του έναν τέλειο οργανισμό, το σώμα του ανθρώπου και έρχεται στη συνέχεια ο ίδιος να φυσήσει μέσα του και να του δώσει πνοή ζωής. Όμως, το χαρακτηριστικό της δημιουργίας εκείνης του Θεού είναι η ελευθερία. Δεν το φοβάται αυτό το ρομπότ και γι' αυτό το αφήνει τελείως ελεύθερο (...) Ο άνθρωπος επιλέγει να φύγει (από την Εδέμ) και μπαίνει στη διαδικασία να ασκήσει την περιπέτεια της ελευθερίας του, αποτέλεσμα της οποίας είναι ο θάνατος -για να μη γίνει το κακό αθάνατο. Τώρα, στην εποχή μας, κάνει περίπου το ίδιο πράγμα ο άνθρωπος. Συνεχίζοντας το δημιουργικό έργο του Θεού, δημιουργεί ένα ρομπότ. Από εμάς εξαρτάται τι δεδομένα και προδιαγραφές θα του δώσουμε και κυρίως από εμάς εξαρτάται να μην το φοβόμαστε, γιατί διαπιστώνω ότι διαχέεται ένας φόβος, ανθρώπινος ίσως. Σε ό,τι αφορά τη μετά θάνατον ψηφιακή απεικόνιση, αυτό δεν το αντιμετωπίσαμε ακόμα καθόλου ως θέμα, στην Εκκλησία της Ελλάδος τουλάχιστον» σημείωσε.

Η ψηφιακή αθανασία δεν είναι ασφαλώς η μόνη δυνατότητα που κομίζει η ΤΝ στις διαπροσωπικές ανθρώπινες σχέσεις. Όπως το έθεσε ο κ. Τάσης, η φιλία αποτελεί ακόμα ένα πεδίο εφαρμογής. Για παράδειγμα, εφαρμογές όπως η Nomi.ai επιτρέπουν στον χρήστη/χρήστρια να δημιουργήσει φίλους ΤΝ με συγκεκριμένο ψηφιακό προφίλ και χαρακτηριστικά. Τεχνητή Νοημοσύνη, που θα μπορούσε να έχει πρόσβαση στα social media του χρήστη ώστε να εκπαιδεύεται με βάση αυτά και να επικοινωνεί μαζί του με πληρέστερο τρόπο. Αυτού του είδους η σχέση, επισήμανε ο κ. Τάσης, μπορεί να έχει θεραπευτικά στοιχεία για κάποιον με έλλειμμα κοινωνικών δεξιοτήτων ή για κάποια που ζει σε απομονωμένη γεωγραφικά περιοχή. «Θα πρέπει όμως ν' αναρωτηθούμε σοβαρά ποιες θα είναι οι συνέπειες στις διαπροσωπικές σχέσεις του ατόμου. Μήπως βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα απωλέσουμε την ικανότητα να επικοινωνούμε μεταξύ μας και επικοινωνούμε ολοένα περισσότερο με την ΤΝ, που η συμπεριφορά της θα είναι απολύτως θετική απέναντί μας;» διερωτήθηκε.

Πηγή: ΑΠΕ - ΜΠΕ/ Αλεξάνδρα Γούτα